

อัตราชุกโรคหนองพยาธิและพฤติกรรมสุขภาพที่มีผลต่อการติดเชื้อโรคหนองพยาธิของประชาชนในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างปี ๒๕๕๗

ปรีชา หนูฟอง วท.ม (การวิจัยและพัฒนาระบบสาธารณสุข) *สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ ๑๒ จังหวัดสงขลา

ความสำคัญ: โรคหนองพยาธิเป็นหนึ่งในโครงการตามพระราชดำริฯ ทั้งนี้เพราะ โรคหนองพยาธิยังเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของนักเรียนและประชาชนในพื้นที่ทุรกันดาร ส่งผลให้คุณภาพชีวิตด้อยลง พยาธิที่ยังเป็นปัญหาในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ได้แก่ พยาธิปากขอ พยาธิไส้เดือน การจัดกิจกรรมที่ผ่านมาเป็นการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ที่ผ่านมามีการศึกษาอัตราชุกโรคหนองพยาธิในพื้นที่เมื่อปี ๒๕๕๐ ดังนั้นในปี ๒๕๕๗สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ ๑๒ จังหวัดสงขลาจึงได้ศึกษาอัตราชุกโรคหนองพยาธิและพฤติกรรมสุขภาพที่มีผลต่อการติดเชื้อโรคหนองพยาธิของประชาชนในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับแผนป้องกันควบคุมโรคหนองพยาธิแก่ประชาชนในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างต่อไป

วัตถุประสงค์: เพื่อทราบข้อมูลอัตราความชุกโรคหนองพยาธิของประชาชนในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างและพฤติกรรมสุขภาพของประชาชนที่เป็นปัจจัยสำคัญของการติดเชื้อโรคหนองพยาธิของประชาชนในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง

วิธีการ/ขั้นตอนการดำเนินงาน : การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ ใช้เทคนิคการสุ่มเลือกตัวอย่างแบบ ๓๐ คลัสเตอร์ เทคนิค กำหนดให้พื้นที่ ๑ หมู่บ้านเป็น ๑ คลัสเตอร์ ศึกษาอัตราชุกโรคหนองพยาธิในประชาชนทุกกลุ่มอายุ แต่ละคลัสเตอร์จำนวนตัวอย่างไม่ต่ำกว่า ๒๗ คน โดยการตรวจอุจจาระวินิจฉัยชนิดของไข่พยาธิด้วยวิธี Kato's thick smear จำนวน ๙๘๖ คน และศึกษาพฤติกรรมสุขภาพของประชาชนที่เป็นปัจจัยสำคัญของการติดเชื้อโรคหนองพยาธิทุกกลุ่มอายุโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน ๙๖๙ คน ดำเนินการศึกษารวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน มิถุนายน-พฤษภาคม ๒๕๕๗

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นโรคหนองพยาธิลำไส้ชนิดใดชนิดหนึ่งในหนึ่งคน จำนวน ๙๙ คน(ร้อยละ๑๐)เป็นพยาธิปากขอ๔๑ คน(ร้อยละ ๔.๒)พยาธิไส้เดือน ๕๐ คน(ร้อยละ๕.๑) พยาธิแส้ม้า ๒๙ คน(ร้อยละ ๒.๙)พฤติกรรมการป้องกันโรคหนองพยาธิ พบว่า ประชาชนสวมรองเท้าและเป็นประจำ ร้อยละ ๙๒.๒ ไม่สวมรองเท้าบู๊ทขณะไปทำสวน กรีดยาง ร้อยละ ๑๘.๙ เดินเท้าเปล่าโดยไม่สวมรองเท้าขณะทำสวน ร้อยละ ๑๑.๒ ถ่ายอุจจาระบนพื้นดินขณะทำสวน ร้อยละ ๖๗.๘ ไม่เคยล้างมือก่อนรับประทานอาหาร ร้อยละ ๗.๐ ไม่เคยล้างผักก่อนรับประทาน ร้อยละ ๑.๙ ไม่เคยเก็บอุจจาระส่งตรวจวินิจฉัยโรคหนองพยาธิ ร้อยละ ๙๑.๓ และไม่เคยรับยารักษาโรคหนองพยาธิ ร้อยละ ๘๖.๘

สรุปผลพบว่า อัตราป่วยโรคหนองพยาธิชนิดใดชนิดหนึ่งในหนึ่งคน ลดลง จากเดิม ในปี ๒๕๕๐ พบว่า ประชาชนป่วยเป็นโรคหนองพยาธิชนิดใดชนิดหนึ่งหรือหลายชนิดในหนึ่งคน ร้อยละ ๓๘.๒ ลดเหลือร้อยละ ๑๐.๐ เมื่อจำแนกเป็นรายชนิดของพยาธิที่ตรวจพบ พบว่า เป็นพยาธิปากขอลดลงจากร้อยละ ๒๓.๑ เหลือร้อยละ ๔.๒ พยาธิแส้ม้า ร้อยละ ๗.๔ เหลือร้อยละ ๒.๙ แต่พยาธิไส้เดือน เพิ่มขึ้นเล็กน้อย จากร้อยละ ๔.๐ เป็นร้อยละ ๕.๑ส่วนพฤติกรรมสุขภาพที่มีผลต่อการติดเชื้อโรคหนองพยาธิพบว่า ประชาชนสวมรองเท้ามากขึ้น ทำให้การติดเชื้อพยาธิปากขอลดลง

ข้อเสนอแนะในช่วง ๗ ปี ที่ผ่านมา พฤติกรรมของประชาชนเปลี่ยนไป ทำให้ชนิดของหนองพยาธิเปลี่ยนไป ควรเพิ่มคำแนะนำประชาชนในเรื่องการล้างผักให้สะอาด การล้างมือก่อนรับประทานอาหาร